

ROLUL CONTRACTULUI CIVIL ÎN ASIGURAREA EFICIENȚEI ȘI DINAMICII CIRCUITULUI ECONOMIC

Sergiu BOCA, *lector universitar, Facultatea de Drept
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*

ABSTRACT

The civil contract plays a core role within the current development of the national economy. The importance of the later is determined by the fact that the very contract is a specific juridical act, whereby a civil or juridical entity shall be entitled to his/her daily requirements or needs. The envisaged contract is largely expended in the entrepreneurs sphere as well, since it connects the network between the manufacturer (producer) and the consumer.

Viața cotidiană a omului este circumscrisă unui spectru pluridimensional al relațiilor de drept privat. Un rol aparte în această privință le revine raporturilor contractuale, lucru pasibil de o explicație simplă: până în prezent gândirea umană nu a inventat un instrument mai desăvârșit decât contractul civil pentru a satisface feluritele necesități ale omului contemporan.

Caracterul marfă-bani al relațiilor din cadrul circuitului economic presupune că desfacerea producției trebuie realizată în corespundere cu cheltuielile necesare fabricării ei. Cuantumul acestor cheltuieli, la rândul lor, se determină în dependență de echilibrul între cerere și ofertă existent la un moment dat pe piață. Evidența corectă a cererii și ofertei și determinarea în baza lor a cheltuielilor de producere a mărfurilor pot fi îndeplinite numai în urma acordului realizat între producător și consumator. Forma de manifestare a acestui acord este anume contractul – expresia voinței comune atât a producătorului de mărfuri, cât și a consumatorului.

Astfel, contractul se prezintă ca un mijloc juridic unicat, în cadrul căruia interesul fiecăreia din părți poate fi satisfăcut, în principiu, numai prin intermediul satisfacerii interesului celeilalte părți. Anume acest fapt determină apariția interesului comun al părților în ceea ce privește încheierea contractului și executarea lui corespunzătoare. Drept urmare, anume contractul,

fundamentat pe cointeresarea mutuală a părților, este apt să asigure ordinea și stabilitatea circuitului economic, obiective care nu pot fi atinse cu ajutorul celor mai aspre pârghii administrative.

Contractul civil poate fi considerat drept un artificiu operativ și flexibil, ce face posibilă legătura între producție și consum, evaluarea necesităților participanților la circuitul economic și reacționarea promptă la astfel de necesități din partea producătorilor. În această ordine de idei, anume contractul are aptitudinea să asigure echilibrul necesar între cerere și ofertă, să lanseze pe piață acele mărfuri, de care are nevoie consumatorul. Contractul permite subiectelor raporturilor juridice civile să înstrăineze anumite valori materiale, obținând în schimb echivalentul lor pecuniar sau alte bunuri în vederea satisfacerii spectrului larg al trebuințelor umane.

Prin intermediul contractului, persoanele fizice și juridice au certitudinea că activitatea lor, inclusiv cea de întreprinzător, va fi asigurată cu toate premisele materiale, iar rezultatele activității de producție își vor găsi arealul necesar de desfacere. Instituția contractului își găsește o aplicabilitate largă și în procesul repartiției bunurilor produse, deoarece face posibilă oferirea mărfurilor celui ce simte nevoia iminentă de ele.

Contractul asigură schimbul eficient dintre mărfurile produse și cele supuse repartiției în cazul survenirii unor remanieri în sfera necesităților participanților la circuitul economic. În cele din urmă, contractul oferă posibilitatea de a consuma valorile materiale existente în societate nu numai proprietarilor unor astfel de valori, ci și altor subiecți ai circuitului civil, ce pot beneficia de mărfuri sau servicii lansate pe piață.

Toate aceste calități ale contractului civil îi determină imperios lărgirea sferei de aplicabilitate și intensificarea rolului acestuia în asigurarea dezvoltării dinamice a economiei de piață. Însă contractul își poate justifica menirea doar în cazul în care statul îi recunoaște și garantează o anumită marjă de libertate. Practica de impunere la încheierea contractelor, răspândită în perioada sistemului economiei de comandă, a demonstrat cu lux de amănunte cum contractul se poate transforma într-un instrument docil al actelor administrative de planificare.

Principiul libertății contractuale își găsește consfințirea în mai multe texte ale Codului civil. Astfel, în chiar debutul său, la art. 1(1) codul îl consacră alături de alte principii fundamentale ale dreptului civil, iar conținutul art. 667 este dedicat în întregime libertății contractului [2].

Conceptul de libertate contractuală a fost formulat în doctrina medievală mai întâi cu motivarea că este un drept natural, permanent și imuabil, iar după emiterea teoriei filosofice a autonomiei de voință, cu motivarea că este un corolar juridic al acestei teorii.

Teoria autonomiei de voință a fost opera comentatorilor Codului civil francez și a filosofiei dreptului în cursul secolului al XIX-lea. Originile ei se află în dreptul canonic și în școala dreptului natural. O contribuție importantă în conturarea și elaborarea acestei teorii au avut-o filosofii iluminiști, mai ales J.J. Rousseau și I. Kant.

Desigur că principiul libertății contractuale trebuie să fie înțeles în sensul său exact: nu este vorba de o libertate în general – în sensul unui desăvârșit liber arbitru -, ci de libertatea pe care o condiționează și o determină viața socială, pe de o parte, și dispozițiile cuprinse în normele legale, pe de altă parte [3, p.22].

Libertatea contractuală nu mai este concepută, așadar, ca o libertate absolută, dedusă din voința autonomă a omului, ci ca o libertate concretă, dedusă din Declarația Universală a Drepturilor Omului, din Constituție, din Codul civil și din alte legi organice, este o libertate limitată de normele legale de ordine publică și de regulile sociale de comportare, care privesc ordinea publică, adică de norme și reguli superioare contractului, întrucât fac parte din ordinea de drept a societății [4, p.45].

În consecință, asistăm la o amplificare fără precedent a rolului contractului civil în asigurarea eficienței și dinamicii circuitului economic național și internațional, fenomen ce se datorează, pe de o parte, limitării imixtiunii statului în dirijarea proceselor economice, implicarea acestuia rezumându-se la edificarea unui cadru normativ adecvat de reglementare a relațiilor economice, și, pe de altă parte, implementării reformelor orientate spre liberalizarea economiei naționale și integrarea ei în spațiul economic european.

Bibliografie

1. Codul civil al Republicii Moldova, adoptat la 6 iunie 2002 // Monitorul Oficial № 82-86 din 22.06.2002;
2. Pentru rațiuni similare a se vedea art. 1(1), 421 Cod civil al Federației Ruse, art. 3, 6, 627 Cod civil al Ucrainei. Art. 5 Cod civil român dispune că nu se poate deroga prin convenții sau dispoziții particulare de la legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri. Prin urmare, se consacră implicit principiul libertății de a contracta, cu condiția de a nu aduce atingere ordinii publice și bunelor moravuri.
3. Stătescu C., Bîrsan C. Drept civil. Teoria generală a obligațiilor. – București: Ed. ALL BECK, 2002;
4. Dogaru I., Drăghici P. Drept civil. Teoria generală a obligațiilor. – București: Ed. ALL BECK, 2002;